

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1936 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående ändring av 19 kap. 3 § första stycket lagen om delning av jord å landet med mera.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 72, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Andersson, Per*, hemställt, att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, att förslag måtte framläggas dels till uppmjukande av bestämmelserna uti 19 kapitlet 3 § första stycket jorddelningslagen rörande fordringarna på självständig fastighet, dels ock till sådan lagstiftning, att därigenom beredes möjlighet för varje ägare av avstyckat eller avsöndrat område att under vissa förutsättningar erhålla befrielse från ansvar för varje slag av in-teckning i stamfastigheten.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av lantmäteristyrelsen. För innehållet i ett av styrelsen avgivet yttrande redogöres nedan i detta utlåtande.

I motionen och det däröver avgivna yttrandet av lantmäteristyrelsen hava omförmälts åtskilliga lagstadganden, för vilkas innehåll här i korthet torde böra redogöras.

Lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet innehåller i 19 kap. 1 § första stycket följande bestämmelser:

Från fastighet må i den ordning och under de villkor i detta kapitel omförmälas viss till gränserna bestämd ägovidd avskiljas genom avstyckning för att utgöra en fastighet för sig eller sammanläggas med annan fastighet, dock att, där ägovidd, som nu sagts, är avsedd att sammanläggas med annan fastighet, för avstyckningen tillika erfordras, att sådan sammanläggning efter vad därom är särskilt stadgat må äga rum.

3 § första stycket i samma kapitel lyder:

Ägovidd, som avstyckas, skall till omfång och belägenhet samt beskaffenhet i övrigt vara sådan, att den med hänsyn därtill och till eljest föreliggande förhållanden lämpligen kan antingen såsom fastighet för sig på varaktigt sätt användas för det med styckningen avsedda ändamål eller ock, där den skall sammanläggas med annan fastighet, bilda en fastighet gemensamt med denna.

Enligt lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet kunna två eller flera sådana fastigheter, som äro i en ägares hand, under vissa i lagen angivna förutsättningar sammanläggas till en fastighet.

Genom avsöndring för alltid eller genom avstyckning bildade fastigheter kunna sammanläggas med varandra eller med vissa andra fastigheter, allt dock under förutsättning att fastigheterna ingå i samma primära skifteslag (1 §).

Om fastighet, som är avsedd att sammanläggas med annan, häftar för frälseränta eller för lån, som av allmänna medel lämnats för beredande av odlingsföretag, eller för förskott av dylika medel för avlösning av frälseränta eller för ersättning, varom förmäles i lagen om säkerhet för utbekommande av vissa ersättningar i anledning av laga skifte eller annan jorddelningsförrättning, eller för avgäld från till skatte försålt halländskt kyrkohemman, och ansvar för samma ränta, lån, förskott, ersättning eller avgäld ej vilar jämväl å den eller de övriga fastigheterna, får sammanläggning icke äga rum, såframt icke den, som på grund av in-teckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i annan av fastigheterna äger säkerhet för fordran eller annan rättighet, medgivit sammanläggningen (8 §).

Sammanläggning får icke ske, utan så är att icke mera än en av fastigheterna är besvärad av beviljad eller sökt in-teckning eller ock, där flera av fastigheterna äro sålunda besvärade, icke någon av dem häftar för andra in-teckningar än sådana, som äro i samma in-bördes ordning gällande jämväl i envar av de andra. Den omständigheten, att i en av fastigheterna tillika finnes in-teckning med sämre rätt, är ej hinder mot sammanläggningen, såframt innehavare av sådan in-teckning medgivit sammanläggningen. Vad som sagts om in-teckning skall tillämpas jämväl beträffande fordran eller annan rättighet, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken (14 §).

Lagen den 29 maj 1931 om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för in-teckning i stamfastighet lämnar i 1—13 §§ regler om ansvarets begränsning och avlösning beträffande område, som avstyckats till särskild fastighet. Det grundläggande stadgandet innehålles i 1 §, däri föreskrives följande:

Besväras område, som avstyckats till särskild fastighet enligt 19 kap. lagen om delning av jord å landet eller 5 kap. lagen om fastighetsbildning i stad, av in-teckning i stamfastighet för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån, må det avstyckade områdets ansvar för sådan in-teckning kunna begränsas eller avlösas i den ordning 2—11 §§ stadga under förutsättning,

1. att stamfastigheten eller, där området tillhört flera fastigheter, någon av stamfastigheterna är gemensamt med annan fastighet besvärad av in-teckning, som nyss sagts,

2. att området överlåtits till annan, samt

3. att överlåtelsen avsett tillgodoseende av bostads- eller egnahemsändamål eller stärkande av befintligt mindre jordbruk eller inneburit försäljning av utarrenderad jord till arrendatorn.

Ut göres det avstyckade området av mark, som varit samfällid för flera än tio fastigheter med skilda ägare, vare för begränsning eller avlösning av in-teckningsansvaret ej erforderligt, att de under 1 och 3 angivna förutsättningarna äro för handen.

Beträffande område, som avstyckats för sammanläggning med annan fastighet, skola utöver de regler, som enligt 1—12 §§ gälla beträffande område, som avstyckats till särskild fastighet, vissa särskilda i 14 § upptagna bestämmelser gälla.

I fråga om ansvarets upphörande i vissa fall efter kungörelse givas regler i 15—20 §§. Ifall område, som avstyckats av mark, samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, besväras av inteckning i stamfastigheten för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån, kan det avstyckade området, där det överlåtits till annan, i viss ordning befrias från ansvar för sådan inteckning, såframt omständigheterna utgöra grund för antagande, att inteckningshavares säkerhet icke därigenom avsevärt minskas.

Ansökan av ägare till sådant avstyckat område om dess befriande från inteckningsansvar skall göras hos inskrivningsdomaren. Om ansökningen utfärdas kungörelse, som skall innehålla att, om någon, vilkens rätt kan vara beroende av ansökningen, vill bestrida densamma, han har att i viss ordning göra anmälan därom hos inskrivningsdomaren.

Om ansökningen ej i vederbörlig ordning bestritts, är området ej vidare besvärat av inteckning i stamfastighet för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån. Om ansökningen bestrides, häftar området fortfarande för inteckning, med avseende varå ansökningen bestritts, ävensom för övriga inteckningar i den eller de stamfastigheter, som besväras av samma inteckning. Inteckning, för vilken området icke längre skall häfta, skall oavkortad gälla i återstoden av intecknad fastighet.

Vad som stadgats i avseende å avstyckat område skall äga motsvarande tillämpning å lägenhet, som genom avsöndring för alltid upplåtits av mark, samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare (20 §).

I lagen den 3 juni 1932 om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet stadgas, bland annat, att till upplägget för varje fastighet skola överföras å fastigheten senast meddelad lagfart, i fastigheten gällande inteckningar för fordran samt, där ansökan om lagfart eller om inteckning för fordran är vilande eller beroende på prövning, inskrivningen härom. Jämväl övriga inteckningar och andra inskrivningar skola överföras, så framt de icke uppenbarligen sakna betydelse (5 §).

Där för verkställande av överföring till vederbörligt upplägg i fastighetsboken erforderlig upplysning ej annorledes kan vinnas, skall undersökning anställas vid sammanträde med sakägare och andra, som kunna antagas äga kännedom om förhållandena (6 §).

Lantmäteristyrelsen har i sitt till utskottet avgivna yttrande anfört:

Redan under förarbetena till jorddelningslagen och lagen om sammanläggning av fastigheter å landet uttalades farhågor för att den föreslagna proceduren vid sammanläggning av fastigheter skulle bliva alltför besvärlig. Sålunda gjorde vid avgivande den 4 oktober 1922 av yttrande över jordstyckningskommissionens lagförslag, vilket i allt väsentligt överensstämmer med sammanläggningslagens nuvarande stadganden, två av lagrådets ledamöter bland annat följande uttalande: »Det säger sig självt, att ju längre man ut-

sträcker möjligheterna till sammanläggning, desto mera måste man skärpa garantierna för att en sammanläggning icke skall verka skadligt. Detta har också föranlett, att den föreslagna proceduren blivit av synnerligen invecklad beskaffenhet. Fara är, att på grund härav sammanläggningsinstitutet icke kommer att anlitas i många fall, där det varit önskligt, och att det följaktligen icke blir till avsedd nytta.» Dessa farhågor hava besannats, och till stöd för de uttalanden rörande de praktiska verkningarna av vissa stadganden i sammanläggningslagen och 19 kap. 3 § första stycket jorddelningslagen, som gjorts i den förevarande motionen, torde otvivelaktigt kunna åberopas ej blott en utbredd folkmening utan även förhärskande åsikter hos domstolar, myndigheter och tjänstemän, som på ett eller annat sätt hava med lagarnas tillämpning att skaffa. Att även lantmäteristyrelsen ganska snart efter de berörda lagarnas ikraftträdande funnit nödigt verka för att jorddelningslagens krav på sammanläggning icke blev alltför rigoröst tillämpat framgår av det i motionen intagna uttalande, som styrelsen gjort i ett den 14 november 1928 till ägodelningsdomaren i Västra Hälsinglands domsaga avgivet yttrande i ett avstyckningsmål. Styrelsen är övertygad om att därest icke de stränga lagbestämmelserna kommit att allmänt tillämpas i den anda, som genomgår berörda skrivelse, olägenheterna av desamma skulle hava framträtt betydligt starkare än nu är fallet. Man måste emellertid med motionären ifrågasätta ändamålsenligheten av föreskrifter av civillags natur, varifrån man, när svårigheter i praktiken uppstå, anser sig böra i görligaste mån dispensera. Styrelsen har också för avsikt att i samband med den framställning om en allmän revision av jorddelningslagen och sammanläggningslagen, som sedan något år är under utarbetande inom styrelsen, föreslå vissa lagändringar dels för utvidgning av möjligheterna till sammanläggning dels ock för underlättande och förbilligande av sådan åtgärd. Ifrågasättas kan om icke därvid jämväl bör övervägas, huruvida avstyckning må kunna tillåtas utan sammanläggning av områden, avsedda såsom tillökning till befintliga fastigheter, i fall då det visat sig omöjligt att utan orimliga kostnader och besvär undanröja förefintligt hinder mot sammanläggning. Till lagändringar i förstnämnda syfte räknar styrelsen i första rummet upphävande av det nuvarande förbudet mot sammanläggning av områden, tillhörande olika primära skifteslag, vilket ofta visat sig synnerligen hinderligt för åstadkommande av lämplig fastighetsbildning. Denna fråga anser styrelsen vara av så stor betydelse, att styrelsen har för avsikt att omedelbart göra särskild underdånig framställning i ämnet.

Liksom motionären anser lantmäteristyrelsen emellertid det ävenledes angeläget, att åtgärder vidtagas för att i görligaste mån undanröja de hinder mot sammanläggning, som nu ofta möta, genom att det stundom är praktiskt taget omöjligt att befria för sammanläggning avstyckat område från gravationer av olika slag, som belasta stamfastigheten. Det är naturligt att lagstiftaren varit mån om att omgärda sammanläggningsförfarandet med garantier för tillgodoseende av inteckningshavares och andra rättsägares intressen, men man torde därvid hava gått längre än som varit oundgängligen nödigt. Det har också ansetts erforderligt att genom särskilda lagstiftningsåtgärder i vissa fall underlätta relaxering såvitt angår fordran eller rätt till avkomst eller annan förmån, för vilken stamfastighet häftar på grund av inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken. Genom lagen den 29 maj 1931 om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet — vilken efterträtt lagen den 14 juni 1929 om begränsning eller avlösning av avstyckat områdes ansvar för inteckning i stamfastigheten — har sålunda öppnats möjlighet att i vissa fall beträffande för sammanläggning avstyckat område tvångsvis åstadkomma ansvarets avlösning eller, där

fråga är om avstyckning från mark samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, jämväl ansvarets upphörande efter kungörelse. Såsom förutsättning för sådan avlösning har i fråga om såväl avstyckning till särskild fastighet som avstyckning för sammanläggning stadgats, att stamfastigheten eller, där området tillhört flera fastigheter, någon av stamfastigheterna är gemensamt med annan fastighet besvärad av inteckningen, att området överlåtit till annan, samt att överlåtelsen avsett tillgodoseende av bostads- eller egnehemsändamål eller stärkande av befintligt mindre jordbruk eller inneburit försäljning av utarrenderad jord till arrendatorn; dock att, där det avstyckade området utgöres av mark, som varit samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, de angivna förutsättningarna ej behöva vara för handen. Berörda lag har sålunda — bortsett från det sistnämnda fallet — avseende endast å sådana upplåtelser, som ske för befrämjande av en ur social synpunkt önskvärd jorddelning, och av förarbetena framgår att skälet härtill varit, att man ansett det böra vara uteslutet att på angivet sätt endast i spekulationssyfte få jord befriad från intecknad gäld.

Verkligheten inrymmer emellertid mångskiftande fall av avstyckning för sammanläggning, som icke kunna hänföras till någon av nyssnämnda kategorier, men i fråga om vilka det ändock måste anses påkallat att i görligaste mån underlätta sammanläggningsförfarandet, och åsyftar lantmäteristyrelsen härvid i främsta rummet de talrika fall, då under andra omständigheter än i nyssberörda lagbestämmelser avses fastighet är i trängande behov av en obetydlig utvidgning av mark från en grannfastighet och denna markförlust icke skulle i märkbar grad nedsätta fastighetens pantvärde. Med det omständiga relaxeringsförfarande, som nu tillämpas, uppgå kostnaderna för avstyckningen och sammanläggningen stundom till belopp, som mångdubbelt överstiga den avstyckade markens värde. Enligt styrelsens mening skulle i dylikt fall utan någon risk för inteckningssäkerheten kunna tillämpas ett sådant preklusionsförfarande, som lagen nu medger i fråga om avstyckning från mark, samfälld för flera än tio fastigheter med olika ägare. Därest så ansåges erforderligt, skulle utan nämnvärd kostnad värderingen av den avstyckade marken kunna verkställas av förrättningsmannen i samband med avstyckningen.

Vidare torde böra tagas under övervägande, huruvida icke för sammanläggning avstyckat område bör kunna i enahanda ordning befrias från ansvaret för i stamfastigheten intecknade servituts- och nyttjanderätter, vilka, såsom motionären påvisat, synnerligen ofta utgöra besvärliga hinder mot sammanläggningar. Dylika rättigheter representera merendels obetydliga värden, och det kan därför endast i undantagsfall förutsättas, att innehavaren av sådan rättighet skulle finna med sin fördel förenligt att vid en exekutiv försäljning av den intecknade fastigheten inropa denna för skyddande av rättigheten i fråga. Ofta inträffar, att dylika rättigheter enligt upplåtelseavtalet äro lokaliserade till sådant område av den intecknade fastigheten, som icke beröres av avstyckningen, och särskilt i detta fall förefaller det skäligen meningslöst, att förekomsten av dylik inteckning i stamfastigheten skall kunna förhindra sammanläggningen. Lantmäteristyrelsen ifrågasätter om icke i sistberörda fall, då, praktiskt taget, inteckningshavares rätt ej beröres av sammanläggningen, man skulle kunna tänka sig ett så enkelt förfarande, att förrättningsmannen vid avstyckningen ex officio konstaterade, att rättigheten vore lokaliserad till annan mark än den, som inginge i avstyckningen, och att inteckningen på grund härav dödades i det avstyckade området. Fråga härom sammanhänger emellertid med ett större spörsmål, som styrelsen har för avsikt att upptaga till behandling i samband med frågan om en allmän revision av jorddelningslagen, nämligen möjligheten att vid avstyckning

träffa bestämmelser rörande fördelning mellan stamfastighet och avstyckat område av ansvaret för vissa stamfastigheten åvilande gravationer, och torde därför icke lämpligen nu böra göras till föremål för särskilt övervägande.

I motionen hava icke berörts sådana fastighet åvilande gravationer, varom förmäles i 8 § sammanläggningslagen, nämligen för frälseränta, lån, som av allmänna medel lämnats för beredande av odlingsföretag, förskott av dylika medel för avlösning av frälseränta, ersättning varom förmäles i lagen om säkerhet för utbekommande av vissa ersättningar i anledning av laga skifte eller annan jorddelningsförrättning, samt avgäld från till skatte försålt halländskt kyrkohemman. Är en i sammanläggning ingående fastighet besvärad av sådan gravation, och vilar ej ansvaret jämväl å den eller de övriga fastigheterna, må enligt nämnda lagrum sammanläggning icke äga rum, såframt icke den, som på grund av in-teckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i annan av fastigheterna äger säkerhet för fordran eller annan rättighet, medgivit sammanläggningen. Det synes enligt styrelsens mening kunna starkt ifrågasättas, om det kan vara nödvändigt att här kräva medgivande av in-teckningshavarna, och torde till belysande härav förtjäna erinras om de närmare omständigheterna vid ifrågavarande stadgandes tillkomst. Enligt 10 § av det förslag till lag om sammanläggning av fastigheter, som framlades av skiftesstadgekommittén, fick i dylikt fall sammanläggning av fastigheterna icke ske, därest den kunde medföra förfång för den, som på grund av in-teckning eller eljest i någon av fastigheterna ägde säkerhet för fordran eller rättighet. Samma ståndpunkt intog det till lagrådet remitterade förslag till lag med vissa bestämmelser angående avstyckning och sammanläggning av jordområden i stad (27 §), som sedermera efter vissa ändringar förelades 1916 års riksdag (proposition nr 6). I sitt yttrande över det remitterade förslaget erinrade lagrådet mot 27 § bland annat, att det beträffande två områden, som sammanlades, måste antagas, att den omständigheten att det förut in-tecknade området efter sammanläggningen komme att besväras av belastningar av ifrågavarande slag i det andra området till fullo uppvägs därav, att den in-tecknade fordringen eller rättigheten i stället erhöles säkerhet jämväl i detta andra område, att sådan säkerhet vunnes även för fordran eller annan rättighet, som vore skyddad genom stadgandet i 11 kap. 2 § jordabalken, samt att vad nu sagts också ägde tillämpning i det fall att tre eller flera fastigheter sammanlades. I följd av denna lagrådets erinran upptogs i det samma riksdag förelagda förslaget till lag om sammanläggning i vissa fall av fastigheter å landet (proposition nr 39) icke någon motsvarighet till den i 10 § av skiftesstadgekommitténs förslag stadgade förfångsprövningen. Lagutskottet (utlåtande nr 31) ansåg emellertid, att fall kunde förekomma, då förefintligheten av sådan belastning, varom nu är fråga, i någon av de fastigheter, om vilkas sammanläggning gjorts ansökan, kunde vid bifall till ansökningen med hänsyn till sammanläggningens rättsverkan bliva till förfång för den, som på grund av in-teckning eller eljest i annan i sammanläggningen ingående fastighet ägde säkerhet för fordran eller rättighet. Utskottet fann det därför angeläget vara, att i förslaget upptoges ett mot skiftesstadgekommitténs berörda förslag svarande stadgande. Enligt kommittéförslaget hade det överlämnats åt rätten att pröva, om förefintligheten av en belastning kunde vara till förfång för annan rättsägare. En sådan prövning måste emellertid enligt utskottets förmenande understundom vara förenad med svårighet, då erforderligt faktiskt underlag för prövningen ej sällan saknades. Utskottet ansåge det vara en mera tillfredsställande och betryggande lösning, att sammanläggningens beviljande gjordes beroende av medgivande av rättsägare, som genom sammanläggningen kunde lida för-

fång. I enlighet med denna lagutskottets mening hava sedermera såväl 8 § lagen om sammanläggning av fastigheter på landet som det motsvarande tidigare tillkomna stadgandet i 4 kap. 3 § fastighetsbildningslagen, avseende sammanläggning av stadsägor, blivit utformade.

Det må i detta sammanhang erinras om det ganska märkliga förhållandet, att 3 kap. fastighetsbildningslagen, som handlar om sammanläggning av områden, som enligt fastställd tomtindelning utgöra tomt, icke innehåller några motsvarande bestämmelser. Med den livliga och omfattande inkorporeeringsverksamhet och samhällsbildning, som kännetecknat särskilt de senare årtiondena, måste man dock räkna med att sådana gravationer kunna belastas fastigheter inom städer och samhällen på landet.

Om man icke skulle vilja gå så långt som 1916 års lagråd och alldeles slopa bestämmelserna i 8 § sammanläggningslagen, skulle enligt styrelsens mening mycket vara vunnet med en återgång till skiftesstadgекommitténs förslag så till vida, att i fall — och dessa torde bliva talrika — då ägodelningsdomaren funne det uppenbart, att sammanläggningen icke kunde bliva till förfång för någon, som på grund av in-teckning eller eljest ägde säkerhet för fordran eller rättighet, beslut om sammanläggning skulle kunna meddelas utan hinder därav att medgivande därtill icke lämnats av rättsägare, som nyss sagts.

I motionen hemställes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande av förslag *dels* till uppmjukande av bestämmelserna uti 19 kap. 3 § första stycket jorddelningslagen rörande fordringarna på självständig fastighet, *dels* till sådan lagstiftning, att därigenom beredes möjlighet för varje ägare av avstyckat eller avsöndrat område att under vissa förutsättningar erhålla befrielse från ansvar för varje slag av in-teckning i stamfastigheten.

Enligt lantmäteristyrelsens mening skulle det icke vara lämpligt att företaga en separat ändring av stadgandena i 19 kap. 3 § första stycket, emedan dessa beröra en av huvudgrunderna för jorddelningslagen, som särskilt kommit till uttryck jämväl i lagens 1 kap. 8 §. Den jämkning av berörda bestämmelser, som enligt vad ovan sagts även styrelsen anser böra tagas under övervägande, torde därför böra ske först i samband med en allmän revision av lagen. Behovet av sådan uppmjukning skulle också högst väsentligt minskas, därest omedelbara åtgärder vidtoges *dels* för möjliggörande av sammanläggning av områden, tillhörande olika primära skifteslag, varom styrelsen enligt vad ovan sagts ämnar göra framställning hos Kungl. Maj:t, *dels* ock, såsom i motionen åsyftas, för underlättande av relaxering. Motionärens senare yrkande finner lantmäteristyrelsen emellertid syfta längre än som är erforderligt. Enligt styrelsens mening böra, åtminstone för närvarande, lättnader i relaxeringsförfarandet avse endast det fall, att område avstyckas för sammanläggning med annan fastighet.

I förevarande sammanhang må omnämnas, att förslag till ändring av 19 kap. 3 § jorddelningslagen i olika riktningar varit föremål för riksdagens prövning. Emellertid må anmärkas, att därvid icke tagits sikte på så små avstyckningar som de, om vilka i förevarande motion närmast är fråga.

Utskottet får hänvisa, beträffande förslag vid 1931 års riksdag, till motionen I: 52 och utskottets utlåtande nr 19 samt i fråga om förslag vid 1933 års riksdag till motionerna I: 197 och II: 355, utskottets utlåtande nr 18 samt riksdagens skrivelse nr 106.

Utskottet. I sitt yttrande till utskottet har lantmäteristyrelsen anfört, att en framställning till Kungl. Maj:t om en allmän revision av jorddelningslagen och sammanläggningslagen sedan något år är under utarbetande inom styrelsen. Denna framställning torde komma att innefatta, bland annat, förslag till lagändringar för utvidgning av möjligheterna till sammanläggning samt för underlättande och förbilligande av sådan åtgärd. Till lagändringar i förstnämnda syfte har styrelsen förklarat sig i första rummet räkna upphävande av det nuvarande förbudet mot sammanläggning av områden, tillhörande olika primära skifteslag. Denna fråga har styrelsen ansett vara av så stor betydelse, att framställning därutinnan omedelbart kommer att göras till Kungl. Maj:t. Av åtgärder för att underlätta och förbilliga sammanläggning, vilka torde komma att upptagas till övervägande, har styrelsen omnämnt förslag till lagändringar i syfte att befria avstyckat område från gravationer av olika slag, som belasta stamfastigheten. Beträffande sistnämnda spörsmål har styrelsen dock förklarat sig anse, att lättnader i relaxeringsförfarandet böra avse endast de fall, då område avstyckas för sammanläggning med annan fastighet, och icke, såsom i motionen föreslagits, jämväl andra fall.

Lantmäteristyrelsen har vidare förklarat sig ifrågasätta, om icke ett övervägande bör göras, huruvida avstyckning må kunna tillåtas utan sammanläggning av områden, avsedda såsom tillökning till befintliga fastigheter, i fall då det visat sig omöjligt att utan orimliga kostnader och besvär undanröja förefintligt hinder mot sammanläggning. Härutinnan torde erfordras ändring av bestämmelserna i 19 kapitlet 3 § första stycket jorddelningslagen. Endast i samband med spörsmålet om en allmän revision av nämnda lag torde dock enligt lantmäteristyrelsens mening frågan om ändring av sist omnämnda lagstadgande böra behandlas.

Av vad sålunda anförts framgår, att de i motionen berörda spörsmålen — vilka enligt utskottets mening äro värda beaktande — till huvudsakliga delar torde komma att prövas av lantmäteristyrelsen vid förarbetena för de framställningar till Kungl. Maj:t om revision av jorddelningslagen och sammanläggningslagen, som lantmäteristyrelsen har under utarbetande. Med hänsyn härtill finner utskottet skäl icke föreligga för riksdagen att i anledning av motionen göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, I: 72, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 31 mars 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Frändén, Sigfrid Hansson**, *Gustaf Tamm**, *Sam Larsson, Hagman**, *P. Sandström* och *Norman*;

från andra kammaren: herrar *Österström, Hage, Johanson* i Hallagården, *Olovson* i Västerås*, *Pettersson* i Hällbacken*, *Sandström* i Sollefteå, *Molander* och *Hassler*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.